

Spis treści

Wstęp	13
--------------------	----

Podstawy technik malarskich	17
--	----

Podstawowe terminy	17	Nieorganiczne i organiczne środki barwiące	28
Farba, barwa, ton, odcień.....	17	Właściwości pigmentów	30
Materiały malarskie.....	17	Metody badania.....	30
Werniksy i media.....	17	Krycie i laserunek.....	31
Farby malarskie.....	18	Ucieranie pigmentów i zapotrzebowanie na spoiwo.....	33
Środki barwiące.....	19	Odporność i trwałość	35
Dalsze wyrażenia fachowe.....	20	Informacje ogólne.....	35
Barwy pigmentów	20	Światło.....	36
Addycja światła barwnego.....	21	Badanie odporności na światło.....	37
Absorpcja i odbicie.....	22	Badanie odporności na światło i skala wełniana.....	38
Barwniki i pigmenty	23	Woda i para wodna.....	39
Laki barwne.....	23	Rozpuszczalniki organiczne.....	40
Koloidy.....	24	Kwasy.....	43
Emulsja malarska i dyspersja tworzywa sztucznego	26	Alkalia.....	43
Emulsje malarskie.....	26	Indeks barw (Colour Index).....	45
Dyspersje tworzyw sztucznych.....	27		

Materiały malarskie a ochrona zdrowia	47
--	----

Zagrożenia dla zdrowia.....	47	Ochrona zdrowia a zapobieganie.....	52
Objaśnienia symboli zagrożeń.....	49	Przepisy prawa i dalsze źródła informacji.....	53
Wchłanianie substancji niebezpiecznych.....	50	Objaśnienie do symboli zagrożeń.....	54
Aspekty zdrowotne a toksykologia.....	51		

Pigmenty	57
Pigmenty białe	57
Biel ołowiowa.....	57
Biel cynkowa.....	60
Biel tytanowa.....	60
Pigmenty z siarczku cynku.....	61
Kreda, kalcyt, mączka marmurowa, kreda kamienna.....	62
Szpat lekki.....	63
Szpat ciężki.....	64
Glinka.....	64
Biel laserunkowa.....	65
Talk.....	65
Biel antymonowa.....	65
Biel bizmutowa.....	65
Pigmenty żółte	66
Żółcień ołowiowo-cynowa.....	66
Żółcień neapolitańska.....	66
Żółcień chromowa.....	67
Żółcień kadmowa.....	68
Żółcień cynkowa.....	70
Masykot (massicot), glejta ołowiowa.....	70
Realgar, aury pigment.....	71
Gumiguta.....	71
Żółcień indyjska.....	72
Żółcień kobaltowa.....	72
Złoto mozaikowe.....	73
Rzadkie żółte pigmenty.....	73
Żółte barwniki roślinne.....	74
Lazur żółty, stil de grain.....	74
Inne żółte laki barwne.....	75
Ugry żółte.....	75
Pigmenty z tlenków żelaza.....	77
Żółty tlenek żelaza.....	79
Pigmenty czerwone	79
Ugry czerwone.....	79
Róż angielski.....	80
Czerwony tlenek żelaza.....	80
Caput mortuum.....	80
Cynober.....	81
Minia ołowiowa.....	82
Czerwień molibdenowa.....	82
Kraplak.....	83
Purpura.....	84
Karmazyn.....	84
Karmin.....	84
Czerwień kadmowa.....	85
Cynober kadmowy.....	85
Kadmo pony.....	85
Rzadkie czerwone środki barwiące.....	86
Pigmenty niebieskie i fioletowe	87
Pigmenty ultramarynowe.....	87
Pigmenty kobaltowe.....	89
Pigmenty manganowe.....	90
Pigmenty żelazocyjankowe.....	91
Błękit egipski.....	92
Błękit bremeński.....	93
Indygo.....	93
Azuryt.....	93
Pigmenty zielone	95
Malachit.....	95
Zielenie chromowe.....	95
Zieleń kobaltowa.....	96
Zielone ziemie.....	96
Grynszpan.....	97
Żywiczan miedzi.....	97
Zieleń szwajnfurcka.....	97
Zielenie mieszane.....	98
Inne pigmenty zielone.....	99
Pigmenty brązowe	99
Umbra.....	99
Brąz kasselski.....	100
Asfalt i mumia.....	101
Sepia.....	102
Bistr.....	102
Rzadkie pigmenty brązowe.....	102
Pigmenty czarne	103
Czerń kostna.....	103
Czerń roślinna.....	103
Sadze.....	104
Czerń manganowa.....	104
Czerń łupkowa.....	104
Czarny tlenek żelaza.....	105
Pigmenty organiczne i wytwarzane bezpośrednio	105
Czerń anilinowa.....	105
Pigmenty efektowe	106
Pigmenty fluorescencyjne.....	106
Pigmenty perłowe.....	107

Spoiwa i rozpuszczalniki 108

Techniki bezwodne	108	Kleje zwierzęce	132
Oleje schnące	108	Kazeina	133
Żywice	117	Kleje i kłajstry celulozowe	135
Żywice współczesne	119	Jajko kurze	136
Żywice sztuczne	124	Dyspersje tworzyw sztucznych	137
Wosk pszczeli	126		
Techniki wodne	128	Rozpuszczalniki i rozcieńczalniki	138
Wapno	128	Pochodne ropy naftowej	141
Szkło wodne	129	Pochodne smoły węglowej	142
Gumy roślinne	130	Alkohole	142
Dekstryny	132	Olejki eteryczne	143

Podobrazia 144

Tkaniny	145	Płyty stolarskie	159
Płótno lniane	145	Płyty wiórowe	159
Tkanina bawełniana	151	Płyty pilśniowe	159
Tkanina konopna	151	Papiery	160
Tkanina jutowa	151	Wyrabianie papieru	161
Tkanina celulozowa	152	Gatunki papieru	165
Dralon	152	Inne podobrazia	166
Tkaniny mieszane	152	Tektury malarskie	166
Malarskie właściwości podobrazi tekstylnych	152	Metale	167
Drewno i materiały drewnopochodne	154	Podobrazia mineralne	167
Drewno	154		
Sklejka	158		

Zaprawy 170

Stare receptury na zaprawę	170	Zaprawa gipsowa czy kredowa	180
Kupowany materiał do gruntowania	172	Środki izolujące	185
Gruntowanie	173	Zaprawa półkredowa lub temperowa	185
Tkaniny	173	Zaprawa kazeinowa	187
Podobrazia stałe	175	Rzadziej spotykane zaprawy wodne	188
O napinaniu płótna	179	Zaprawa kłajstrowa	188
		Zaprawy barwne wg Toniego Rotha	189

Techniki malarskie	191
Malarstwo olejne	191
Własnoręczne ucieranie farb olejnych	191
Systemy farb olejnych	194
Przestarzałe systemy zbliżone do farb olejnych z XIX wieku	197
Media	198
Wodorozcieńczalne olejne farby artystyczne	199
Technika malowania	201
Receptury na samodzielne sporządzanie mediów i werniksów	213
Malarstwo temperowe	214
Inne syntetyczne media temperowe	218
Tempera kazeinowa	219
Tempera gumowa	221
Media emulsyjne z klejów zwierzęcych	222
Media emulsyjne z klajstrów skrobiowych	223
Tempera mydlana	223
Tempera woskowa według Maxa Doernera	224
Ucieranie farb temperowych	225
Technika malowania	225
Tempera jako podmalówka farby olejnej	229
Malowanie temperą na mokrej farbie olejno-żywicznej	230
Malarstwo pastelami	232
Malarstwo akwarelowe	239
Podobrazia i sprzęt do malowania	240
Technika malowania	241
Gwasz	242
Malarstwo akrylowe	243
Farby akrylowe	245
Podobrazia i zaprawy	247
Podobrazia	248
Technika malowania	249
Malarstwo ściennie	252
Malowanie fresków według Maxa Doernera	253
Technika malowania	260
Schnięcie	265
Technika al secco według Maxa Doernera	266
Malarstwo mineralne	269
Ścienne malarstwo olejne	271
Sgraffito	271
Stucco lustro, stiuk marmoryzowany	272
Malowidła jaskiniowe w Lascaux; dygresja	274
Enkaustyka i malarstwo woskowe	276
Pompejańskie malarstwo ściennie według Doernera	282
Historyczne techniki malarstwa ściennego	285
Malarstwo na szkłe	291
Podobrazie szklane	291
Malarstwo na szklanym podobraziu	292
Malowanie ozdób pędzlem	293
Gabriele Münter i Murnau	297
Chińskie malarstwo tuszem	299
Papiery chińskie i japońskie	299
Chińskie pędzle	301
Pozłacanie i brązownictwo	305
Złoto płatkowe	305
Obliczanie karatów i gatunki złota	308
Złoto w proszku i pokrewne materiały	310
Dygresja etymologiczna: złoto mozaikowe, srebro mozaikowe, Musivische Arbeit, mozaika i Musieren	310
Szlagmetale	311
Niemetalowe środki brązownicze	312
Technika pozłocenia na pulmencie	313
Technika pozłocenia olejnego	319
Inne techniki pozłotnicze	321
Brązy	322
Akcesoria malarskie	323
Palety	323
Pędzle malarskie	324
Natryskiwanie i pojemniki z gazem sprężonym	333
Środki pomocnicze w sprawdzaniu obrazu	337
Zjawiska barwne i działanie barw według Maxa Doernera	339

Historyczne dzieła o technikach malarskich..... 347

Nauki przyrodnicze, techniki artystyczne i badania receptur.....	348	REMBRANDT HARMENSZ VAN RIJN.....	387
Okres antyczny.....	350	BARTOLOMÉ ESTEBAN PERÉZ MURILLO.....	390
Portrety mumii.....	351	JAN (JOHANNES) VERMEER VAN DELFT.....	391
Malarstwo ikonowe.....	352	ANTONIO ACISCLO PALOMINO DE CASTRO Y VELASCO.....	396
Źródła pisane z VIII–XIII wieku.....	357	ANGELICA KAUFFMANN.....	396
Powstawanie ksiąg w średniowieczu.....	359	JOHANN DOMINIK FIORILLO.....	399
Antyczne i wczesnośredniowieczne środki barwiące.....	363	ARNOLD BÖCKLIN.....	399
Manuskrypt boloński.....	367	MARY PHILADELPHIA MERRIFIELD I SIR CHARLES LOCK EASTLAKE.....	401
Manuskrypt sztrasburski.....	367	EDGAR DEGAS.....	402
Księga Dionizego z góry Athos.....	368	HANS VON MARÉES.....	404
Źródła pisane z czasów renesansu i późniejsze.....	368	PAUL CÉZANNE.....	405
CENNINO CENNINI.....	369	PIERRE AUGUSTE RENOIR.....	405
ANDREA MANTEGNA.....	369	WILHELM LEIBL.....	406
LEONARDO DA VINCI.....	372	FERDINAND HODLER.....	407
TYCJAN, WŁAŚCIWIE TIZIANO VECELLIO.....	375	GIOVANNI SEGANTINI.....	408
GIORGIO VASARI.....	377	OLAF GULBRANSSON.....	409
EL GRECO.....	378	GEORGE BRAQUE.....	410
THÉODORE TOURQUET DE MAYERNE.....	379	OTTO DIX.....	411
PETER PAUL RUBENS.....	380	MAX BECKMANN.....	416
KAREL VAN MANDER STARSZY.....	382	ERNST WILHELM NAY.....	418
FRANCISCO PACHECO.....	383	JOCHEN KUHN.....	419
DIEGO RODRÍGUEZ DE SILVA Y VELÁZQUEZ.....	383		

O restauratorstwie..... 423

Niemieckojęzyczne czasopisma na temat techniki malarskiej.....	423	Klimat i światło.....	430
Badania dzieł sztuki.....	424	Wilgotność powietrza i temperatura.....	431
Działania restauratorskie.....	426	Oprawianie w ramy.....	433
		Pakowanie dzieł sztuki.....	435

Literatura..... 437

Indeks osób..... 445

Indeks rzeczowy..... 448

Tablice barwne..... 460